

УДК 006:664.7

Терещук Н.В.

*к.е.н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна*

СЕРТИФІКАЦІЯ І ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ В ТОРГІВЛІ

Таке явище як сертифікація послуг, продукції і тд. з'явилося для того щоб споживач мав гарантії якості і відповідності встановленим стандартам товарів, які купує. Розвиток сертифікації посприяв покращенню торговельних зв'язків між країнами: значно скорочувався строк отримання дозволу на транспортування сертифікованого товару, зникла необхідність в повторних випробуваннях після транспортування товарів.

Важливою функцією сертифікації є захист національного ринку від закордонних несумлінних конкурентів. Разом з тим сертифікація значно впливає на розширення міжнародного економічного співробітництва. Проте наявність великої кількості національних систем сертифікації в країнах Західної Європи, які базуються на нормативних документах цих країн, призвела до ситуації, коли однорідна продукція оцінювалась різними методами за різними показниками.

Сформовані протягом десятиліть ці розходження в національних стандартах і процедурах проведення сертифікації або є результатом національних традицій в організації виробництва і торгівлі, які значною мірою склалися об'єктивно, або створюються спеціально з метою утруднення імпорту товарів іноземних конкурентів.

З розвитком сертифікації збільшувалась і кількість національних систем сертифікації, також збільшувалась і кількість їх відмінностей, а саме вимоги до сертифікаційних випробувань і до законів, які контролюють всі процедур сертифікації. Внаслідок цього сертифікація також стала і певним технічним бар'єром у торгівлі між країнами.

Сертифікаційні бар'єри виникають не тільки через зазначені причини, які в певній мірі склалися об'єктивно. Зовсім інший механізм виникнення перешкод у торгівлі має перетворення сертифікації в спосіб протекціонізму для захисту внутрішнього (або регіонального, як в ЄС) ринку від проникнення товарів іноземного

виробництва. У таких випадках використовують ускладнення адміністративної боку випробувань імпортованих товарів, посилюють контроль якості, приймають стандарти (державні або регіональні), що стосуються процедури випробувань (наприклад, європейські стандарти серії 45000), що відбивається на порядку визнання зарубіжних сертифікатів, а для деяких країн визнання взагалі виявляється неможливим. Протекціоністські заходи нерідко пов'язані з прийняттям національних обов'язкових стандартів або технічних регламентів під тиском транснаціональних корпорацій, які, як відомо, беруть активну участь в стандартизації на національному рівні, забезпечуючи головну частину фінансування діяльності національних організацій по стандартизації і прагнучи нерідко отримати можливість контролю над діяльністю технічних комітетів [1].

Отже, відсоток ймовірності перетворення стандартів у важелі конкурентної війни росте, тому що закордонні постачальники несуть відповідальність перед високими вимогами, а сертифікат дістається проблематично. Іноді й взагалі виникають такі ситуації, при яких середні і малі фірми не можуть отримати такі сертифікати по вині організації системи сертифікації.

Міжнародна торгівля передбачає суворі правила для імпоротної продукції та відповідного свідоцтва. Експортна діяльність передбачає необхідність наявності сертифікату відповідності від організації-авторитету, яку визнають всі країни. Це все тягне за собою значні витрати фінансів та часу.

Проблеми, пов'язані з нетарифними бар'єрами і шляхами їх усунення, знайшли відображення в Угоді про технічні бар'єри в торгівлі, яке прийнято на Уругвайському раунді ГАТТ 1993 р. На цьому ж раунді прийнято рішення про перетворення ГАТТ у Світову організацію торгівлі (СОТ), складовою частиною якої стала Генеральна угода з тарифів і торгівлі. Положення цього документа, які стосуються стандартизації, розглянуті в гл. 4. В області сертифікаційних бар'єрів Угода зачіпає питання процедури оцінки відповідності та визнання оцінки відповідності; міжнародних і регіональних систем оцінки відповідності, а також інформації про технічні регламенти, стандарти та процедури оцінки відповідності. Загальний принцип Угоди полягає в тому, що для імпортованої

продукції повинен створюватися не менш сприятливий режим, ніж для товарів внутрішнього виробництва [2].

Членство у СОТ має зміцнити торговельні відносини держави та її статус у взаєминах з країнами-торговими партнерами. З погляду споживача, участь України у багатосторонній торговельній угоді дає йому новий підхід до вибору товарів і послуг, якість яких, як правило, має відповідати міжнародним стандартам і бути значно вищою за національний рівень.

Гарантія достовірності оцінки якості безпосередньо залежить від об'єктивності компетентних органів. Не можна ігнорувати також той факт, що акредитація випробувального органу має обов'язково проводитись відповідно до встановлених вимог міжнародних організацій по стандартизації. Це є значимою ознакою адекватної компетентної оцінки.

За визнанням оцінки відповідності центральними урядовими органами Угода зобов'язує країни-учасниці гарантувати прийняття результатів оцінки, якщо навіть процедури самі по собі в чомусь різняться, але «забезпечують встановлення відповідності продукції чинним технічним регламентам чи стандартам так само, як і їх процедури». При цьому визнається можливість попередніх консультацій для досягнення взаєморозуміння з таких важливих для зазначеної ситуації визнання питань, як: технічна компетентність органів, які виробляють оцінку; прийняття тих результатів, які отримані в країні-експортері, без додаткових вимог; ступінь впевненості в надійності результатів оцінки [3]. Таким чином, угода наполягає на проведенні переговорів між країнами, які беруть в цьому участь, про те, що вони визнаватимуть результати оцінки відповідності. Також угода вимагає аби і інші країни-учасники могли взяти участь у оцінюванні відповідності без дискримінації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Навчальні матеріали онлайн. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: веб-сайт. URL: <https://inlnk.ru/KeNY6>. (дата звернення: 10.10.21).
2. Сертифікація та технічні бар'єри в торгівлі: веб-сайт. URL: <http://um.co.ua/9/9-15/9-153261.html>. (дата звернення: 10.10.2021).
3. Сертифікація продукції та послуг: веб-сайт. URL: <https://inlnk.ru/4yzZn>. (дата звернення: 10.10.2021).